Conservatorio Profesional de Música de Vigo

Programación de (Contrabaixo)

Revisada Xuño’25

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

Índice

1. Introdución 5
1.1 Marco Legal 5
1.2 Características do centro 7
1.3 Características do alumnado 7
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais 9
2.1 Grao elemental 9
2.2 Grao Profesional 10
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais 11
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de contrabaixo. 12
4.1 Grao elemental da materia de Contrabaixo 12
4.2 Grao profesional da materia de Contrabaixo 12
5. Metodoloxía 13
5.1 Principios metodolóxicos 13
5.2 Métodos didácticos 14
6. Atención á diversidade 15
7. Temas transversais 16
7.1 Educación en valores 16
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) 17
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas 18
8.1 Actos institucionais 18
8.2 Cursos e clases maxistrais 19
8.3 Audicións 19
8.4 Outros 19
9. Secuenciación por cursos 20
9.1 Curso: 1º de grao elemental 20
9.1.1 Obxectivos 20
9.1.2 Contidos 20
9.1.3 Avaliación 21
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 23
9.1.5 Medidas de recuperación 23
9.1.6 Recursos didácticos 24
9.2 Curso: 2º de grao elemental 25
9.2.1 Obxectivos 25

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.2.2 Contidos 25
9.2.3 Avaliación 27
9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 29
9.2.5 Medidas de recuperación 29
9.2.6 Recursos didácticos 30
9.3 Curso: 3º de grao elemental 31
9.3.1 Obxectivos 31
9.3.2 Contidos 31
9.3.3 Avaliación 32
9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 34
9.3.5 Medidas de recuperación 35
9.3.6 Recursos didácticos 35
9.4 Curso: 4º de grao elemental 36
9.4.1 Obxectivos 36
9.4.2 Contidos 36
9.4.3 Avaliación 37
9.4.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 39
9.4.5 Medidas de recuperación 39
9.4.6 Recursos didácticos 39
9.5 Curso: 1º de grao profesional 41
9.5.1 Obxectivos 41
9.5.2 Contidos 41
9.5.3 Avaliación 42
9.5.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 44
9.5.5 Medidas de recuperación 45
9.5.6 Recursos didácticos 46
9.6 Curso: 2º de grao profesional 47
9.6.1 Obxectivos 47
9.6.2 Contidos 47
9.6.3 Avaliación 48
9.6.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 50
9.6.5 Medidas de recuperación 51
9.6.6 Recursos didácticos 52
9.7 Curso: 3º de grao profesional 53
9.7.1 Obxectivos 53
9.7.2 Contidos 53
9.7.3 Avaliación 54
9.7.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 56
9.7.5 Medidas de recuperación 56
9.7.6 Recursos didácticos 57
9.8 Curso: 4º de grao profesional 58
9.8.1 Obxectivos 58
9.8.2 Contidos 58

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.8.3 Avaliación 59
9.8.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 61
9.8.5 Medidas de recuperación 61
9.8.6 Recursos didácticos 62
9.9 Curso: 5º de grao profesional 63
9.9.1 Obxectivos 63
9.9.2 Contidos 63
9.9.3 Avaliación 64
9.9.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula 66
9.9.5 Medidas de recuperación 66
9.9.6 Recursos didácticos 67
9.10 Curso: 6º de grao profesional 68
9.10.1 Obxectivos 68
9.10.2 Contidos 68
9.10.3 Avaliación 69
9.10.4 Medidas de recuperación 71
9.10.5 Recursos didácticos 71
10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica....73
11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento 74
12. ANEXOS 75
12.1 Probas de acceso 1º de grao profesional 75
12.2 Probas de acceso a outros cursos.... 75
12.2.1 Contidos 75
12.2.2 Criterios de avaliación 75
12.2.3 Criterios de cualificación....75
12.3 Premios Fin de Grao 75
12.3.1 Contidos da proba 76
12.3.2 Criterios de avaliación 76
12.3.3 Criterios de cualificación....76

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

1. Introdución

A presente Programación Didáctica de Contrabaixo está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro cursos do grao elemental e dos seis de que consta o grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de corda de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotografo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da Miñoca, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realizanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresae a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.

b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.

c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.

d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.

e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.

f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmónicamente ao conxunto.

g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.

h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.

i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

2.2 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

a) Habituarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.

b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.

c) Analizar e valorar a calidade da música.

d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.

e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.

f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.

g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.

h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferencia do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.

b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.

c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.

d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.

e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.

f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.

g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.

h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.

i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.

j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.

k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de contrabaixo.

4.1 Grao elemental da materia de Contrabaixo

No Anexo II do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, establécense os obxectivos, contidos e criterios de avaliación sobre os que se basa a presente programación.

4.2 Grao profesional da materia de Contrabaixo

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza do Contrabaixo, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, desde a preparación de obras e estudos hasta un programa de concerto.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de contrabaixo require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentarase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación**: Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.
- **Interdisciplinariedade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.

b) Que o que se ensine presente unha estructura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.

c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.

d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de percusión teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respectar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagoxía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademáis, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independientemente do sexo ao que pertenzan.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respeto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respeto aos demáis… Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagoxía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Coa aplicación das TIC´s pretendese acadar os seguintes obxectivos:

- Desenvolver a autonomía persoal. O alumnado debe aprender a seleccionar a información recadada na rede, xa que, permite coñecer e contrastar un gran número de versións musicais.
- Coñecer a realidade musical actual. A través da rede o alumnado atópase en contacto coas noticias de actualidade, ben a través de blog´s de solistas e profesorado, de coaching musicais, gravacións recentes, e diferentes portais sobre programas de estudios no estranxeiro. O propio Centro, a través de aplicacións como youtube e soundcloud, difunde as súas actividades como audicións do alumnado, concertos e cursos.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistrais, audicións e outros.

O alumnado de Contrabaixo terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Corda, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Corda serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

8.2 Cursos e clases maxistrais

Os cursos e clases maxistrais que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Corda teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e sería incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedireción para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O Departamento de Corda organizará como mínimo tres audicións, que poderán ser tanto de aula como no auditorio do centro, ao longo do curso nas que o alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Corda podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Contrabaixo dos graos elemental e profesional por cursos.

9.1 Curso: 1º de grao elemental

9.1.1 Obxectivos

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco e as súas partes e adquirir as posturas e posicións elementais da técnica do instrumento tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.
- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

9.1.2 Contidos

- Contrabaixo e o Arco. As súas partes. Diferenzas cos demais instrumentos da familia das cordas.
- Identificación das catro cordas do instrumento e afinación.
- Concepto de altura. Imitación do son das cordas (entoación).
- Identificación das cordas no pentagrama.
- Posición do Contrabaixo. Concepto de relaxación e descanso.
  - Man dereita:
- Forma de coller o arco. Relaxación e firmeza.
- Produción do son en cordas ó aire
- Uso do arco en toda a súa lonxitude e en metades.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco.
- Ligaduras de dúas notas. Cambios de cordas.
  - Man esquerda:
- Numeración dos dedos.
- Produción e identificación dos intervalos de 3ª, 4ª, 5ª e 8ª.
- Concepto de escala, partindo das cordas ó aire (intervalos correlativos

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

Coordinación dos dous brazos.

- Interpretación de combinacións interválicas con diferentes ritmos.
- Interpretación de escalas en 1ª posición: La M, Sol M, Re M, Do M
- Interpretación de pequenas pezas ou fragmentos que inclúan estas características de memoria

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco e as súas partes e adquirir as posturas e posicións elementais da técnica do instrumento tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso: Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar que o alumno é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesor e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo: Este criterio de avaliación presta atención á

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

capacidade do alumno para adaptarse á afinación, precisión rítmica, dinámica, etc.

- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo: Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol e o dominio da obra estudada. Así mesmo pretende estimular o interese polo estudo, e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 3 escalas e 12 estudios, pezas ou exercicios a proposta do profesor, nas que se poden considerar movementos ou pezas completas, dependendo do tipo de repertorio.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o caderno do profesor onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.1.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabaixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.1.5 Medidas de recuperación

No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.1.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 5 minutos, nin superior a 15 minutos.

9.1.6 Recursos didácticos

- Arderson:/ R. S. Frost: All for strings
- T. Osborne: The really easy bass book
- C.Emery: Bass is best
- Ed. R. Slatford: Yorke Solos
- Miguel Franco: El Contrabajo Bien Afinado.
- L. Streicher: Meimusizieren auf dem KontrabaB e outros autores.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.2 Curso: 2º de grao elemental

9.2.1 Obxectivos

- Desenvolver as posturas e posicións elementais da técnica do instrumento tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.
- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

9.2.2 Contidos

- Man dereita:
- Forma de coller o arco. Relaxación e firmeza.
- Cordas ó aire e cambios de cordas. Uso do arco en todalas súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco, desenvolvendo a axilidade e soltura.
- Ligaduras de dúas, tres e catro notas, na mesma corda e cambiando de corda.
- Man esquerda:
- Numeración dos dedos
- Produción e identificación dos intervalos de 3ª, 4ª, 5ª e 8ª.
- Concepto de escala, partindo das cordas ó aire (intervalos correlativos).
- Coñecemento e estudo da 2ª, 3ª e ½ posición. Cambio de posición, discurrindo a man polo mástil deixando esbarar vos dedos polas cordas.
- Coordinación dos dous brazos.
- Interpretación de combinacións interválicas con diferentes ritmos.
- Interpretación de escalas: Do M, Sol M, Si b M, Fa M, LA M, Mi M, La m natural, armónica y melódica, Re M.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Memorización e interpretación de pequenos fragmentos musicais que inclúan estas características.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver as posturas e posicións elementais da técnica do instrumento tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso: Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar que o alumno é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesor e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo: Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumno para adaptarse á afinación, precisión rítmica, dinámica, etc.
- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo: Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol e o do-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

minio da obra estudada. Así mesmo pretende estimular o interese polo estudo, e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 3 escalas e 12 estudios, pezas ou exercicios a proposta do profesor, nas que se poden considerar movementos ou pezas completas, dependendo do tipo de repertorio.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o caderno do profesor onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabaixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.2.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado“Mínimos esixibles” dese curso.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 5 minutos, nin superior a 15 minutos.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.2.6 Recursos didácticos

- Rec. A. Mihno: Etudes for beguinner double bass players.
- L. Streicher: Mein musizieren auf dem KontrabaB.
- C. Emery: Bass is best.
- C Norton: Microjazz for double bass.
- A. Anderson/ R. S. Frost: Solos & studes
- K. Hartley: Double bass solo.
- Miguel Franco: El Contrabajo Bien Afinado.
- A. Anderson/R. S. Frost: All for strings e outros autores.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.3 Curso: 3º de grao elemental

9.3.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.
- Adquirir pouco a pouco o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

9.3.2 Contidos

- Man dereita:
- Forma de coller o arco. Relaxación e firmeza.
- Cordas ó aire e cambios de cordas.
- Uso do arco en tódas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco, desenvolvendo a axilidade e soltura.
- Ligaduras de dúas, tres e catro notas, na mesma corda e cambiando de corda.
- Man esquerda:
- Numeración dos dedos.
- Produción e identificación dos intervalos de 3ª, 4ª, 5ª, e 8ª, coidando da correcta afinación.
- Escalas, partindo das cordas ó aire ou non (intervalos correlativos).
- Estudo e afianzamento da ½, 1ª e 2ª posición.
- Cambio de posición, discurrindo a man polo mástil deixando esbarar os dedos polas cordas.
- Coñecemento e estudo da 2ªalta,3ª,3ª alta e 4ª posición.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Coordinación dos dous brazos.
- Interpretación de combinacións interválicas con diferentes ritmos.
- Interpretación de escalas cromáticas de La,Mi,Sib,Fa, nunha ou dúas oitavas.
- Interpretación de escalas de Fam, SolbM, Labm, Dom, LabM, RebM, ReM, Rem, MiM, Mim.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Iniciación ó vibrato.
- Interpretación de pezas ou fragmentos que inclúan estas características de memoria

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso: Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar que o alumno é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesor e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo: Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumno para adaptarse á afinación, precisión rítmica, dinámica, etc.
- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo: Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol e o dominio da obra estudada. Así mesmo pretende estimular o interese polo estudo, e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 3 escalas e 12 estudios, pezas ou exercicios a proposta do profesor, nas que se poden considerar mo-vementos ou pezas completas, dependendo do tipo de repertorio.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o caderno do profesor onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.3.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.3.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado“Mínimos esixibles” dese curso.

9.3.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 10 minutos, nin superior a 20 minutos.

9.3.6 Recursos didácticos

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem KontrabaB.
- Christopher Norton: Microjazz
- Rec. A. Mihno: Etudes for double bass beginners
- E. Nanny: Enseignement complet de la contrabasse, vol.1
- G. Karr: The G. Karr double bass book vol.1.
- Miguel Franco: El Contrabajo Bien Afinado.
- Easy Double Bass: 13 pieces for the beginner double bass player.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.4 Curso: 4º de grao elemental

9.4.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.
- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo e ser especialmente coidadoso coa afinación e coa calidade de son.

9.4.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché, Staccato, Legato, Martellé, notas dobradas, tresillos.
- Uso do arco, diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco, desenvolvendo a axilidade e soltura.
- Man esquerda:
- Produción e identificación dos intervalos de 3ª, 4ª, 5ª, e 8ª, coidando da correcta afinación. Exercicios de velocidade e articulación.
- Estudo e afianzamento das posicións 3ªalta, 4ª, 5ª, 5ª alta e 6ª. Cambios de posición entre elas.
- Coordinación dos dous brazos.
- Interpretación de combinacións interválicas con diferentes ritmos.
- Escalas de Sol M, Sol m, Solb M, Fa M, Fa m, Mi M, Mi m.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Desenvolvemento e estudo do vibrato.
- Interpretación de pezas con estas características, tocar de memoria.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.4.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.4.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso: Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar que o alumno é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesor e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo: Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumno para adaptarse á afinación, precisión rítmica, dinámica, etc.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Adquirir pouco a pouco ou hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo e ser especialmente coidadoso coa afinación e coa calidade de son: Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol e o dominio da obra estudada. Así mesmo pretende estimular o interese polo estudo, e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

9.4.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 3 escalas e 12 estudios, pezas ou exercicios a proposta do profesor, nas que se poden considerar mo-vementos ou pezas completas, dependendo do tipo de repertorio.

9.4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o caderno do profesor onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.4.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabaixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.4.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.4.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

9.4.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 10 minutos, nin superior a 20 minutos.

9.4.6 Recursos didácticos

- F Simandl: 30 estudios.
- R. Hrasky: Ocho piezas fáciles para cb. y piano.
- C. Saint-Saens: El elefante (de “El Carnaval de los animales”).
- C. Hoag: Variaciones sobre un tema de J. Blow
- L.Milán/arr. Zamacois: Pavana.
- R. Slatford: Yorke studies.
- Easy Double Bass: 13 pieces for the beginner double bass player

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- B. Marcello: Sonatas.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.5 Curso: 1º de grao profesional

9.5.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.5.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché, Staccato, Legato, Martellé, notas dobradas, tresillos.
- Uso do arco en todas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Flexibilidade da man dereita mediante arpegios ou bariolaxe.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco, desenvolvendo a axilidade e soltura.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación.
- Ciclo de escalas e arpexios.
- Estudo e afianzamento das primeiras posicións. Iniciación a o capotasto.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Iniciación ó emprego do polgar
- Coordinación dos dous brazos.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Estudo do vibrato.

9.5.3 Avaliación

- En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.
- Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.
- A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.5.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.5.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 estudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor

9.5.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o caderno do profesor onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.5.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabaixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.5.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.5.5 Medidas de recuperación

No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso.

9.5.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 15 minutos, nin superior a 25 minutos.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.5.6 Recursos didácticos

Estudos:

- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass I.
- Franz Simandl: 30 Estudos
- Yorke: studies for Double bass libro II.
- Josef Hrabe: 86 ETUDES
- E. Nanny: Études de Kreutzer et de Fiorillo (Études Préparatoires).
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II
- C. Fischer: Scale System
- F. Petracci: Simplified higher technique

Obras:

- Sonatas Barrocas de entre as de: Telemann, Vivaldi, Marcello, Corelli ou Giovannino
- V. Kuchynka. Canzonetta
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player
- D. Dragonetti: Tree Waltzes, Andante y Rondó.
- C. Saint-Saëns. El elefante.
- G. B. Pergolesi: Tre Giorni
- Varios: Works of hungarian composers for Cb.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.6 Curso: 2º de grao profesional

9.6.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.6.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché en diferentes partes do arco, Staccato, Legato, gran Legato, Martellé, Spiccato, Saltillo controlado…
- Uso do arco en tódas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Flexibilidade da man dereita mediante arpegios ou bariolaxe.
- Ritmos con arcadas variando a velocidade do arco, desenvolvendo a axilidade e soltura.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación.
- Ciclo de escalas e arpexios.
- Estudo e afianzamento das posicións.
- Estudo do pulgar e utilización en exercicios e escalas.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Cambios de posicións.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Perfeccionamento do vibrato.
- Iniciación e estudo de cordas dobradas: terceiras e sextas.

9.6.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.6.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.6.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 es-tudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor.

9.6.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de esca-las e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o diario de aula onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.6.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.6.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.6.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

9.6.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 15 minutos, nin superior a 25 minutos.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.6.6 Recursos didácticos

Estudos:

- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass II
- Josef Hrabe: 86 ETUDES
- E. Nanny: Études de Kreutzer et de Fiorillo.
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II
- G. Bottesini: Metodo per contrabbasso
- C. Fischer: Scale System
- F. Petracci: Simplified higher technique

Obras:

- J. S. Bach: I, II Suite para Violoncelo só.
- Varios: Works of hungarian composers for Cb
- Unha sonata Barroca de entre as de: Telemann, Vivaldi, Marcello ou Corelli
- A. Capuzzi: Concerto para Contrabaixo e Orquesta en Fa M.
- P. Breuer: Sonatina
- D. Dragonetti: Andante y Rondó
- F. Farkas. Quattro Pezzi per Contrabass
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.7 Curso: 3º de grao profesional

9.7.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.7.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché en diferentes partes do arco, Staccato, Legato, gran Legato, Martellé, Spiccato, Saltillo, Bariolaxe…
- Uso do arco en todas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación. Estudo de trinos.
- Ciclo de escalas e arpexios.
- Estudo e afianzamento das seis primeiras posicións.
- Estudo do pulgar e utilización en exercicios e escalas.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Perfeccionamento do vibrato.
- Estudo de cordas dobres.

9.7.3 Avaliación

- En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.
- Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.
- A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.7.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o co-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

ñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.

- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.7.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 estudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor

9.7.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de esca-las e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o diario de aula onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comportamento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.7.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.7.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.7.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.7.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 15 minutos, nin superior a 25 minutos.

9.7.6 Recursos didácticos

Estudos:

- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass II
- F. Petracchi: Simplified higher Technique.
- Josef Hrabe: 86 ETUDES.
- E. Nanny: Études de Kreutzer et de Fiorillo.
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II
- G. Bottesini: Method for double bass
- C. Fischer: Scale System

Obras:

- J. S. Bach: I, II Suite para Violoncelo só.
- Unha sonata Barroca de Vivaldi, Marcello, Telemann ou Eccles
- Varios: WorK of hungarian composers for Cb.
- Cimador Concerto en SOL M.
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player
- D. Dragonetti: Andante y Rondó.
- Pezas variadas diferentes estilos.

Repertorio da Orquestra:

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.8 Curso: 4º de grao profesional

9.8.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.8.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché en diferentes partes do arco, Staccato, Legato, gran Legato, Martellé, Spiccato, Saltillo, Bariolaxe…
- Uso do arco en todas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación. Estudo de trinos.
- Ciclo de escalas e arpexios.
- Estudo do pulgar e utilización en exercicios e escalas.
- Grandes cambios de posición: Saltos de oitavas.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Perfeccionamento do vibrato.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- Estudo de cordas dobres.

9.8.3 Avaliación

- En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.
- Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.
- A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.8.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.

- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.8.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 estudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor

9.8.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de esca-las e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o diario de aula onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comporta-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

mento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.8.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.8.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.8.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

9.8.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 20 minutos, nin superior a 30 minutos.

9.8.6 Recursos didácticos

Estudos:

- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass II.
- Josef Hrabe: 86 ETUDES libro.
- E. Nanny: Études de Kreutzer et de Fiorillo.
- G. Bottesini: Method for double bass
- L. Streicher: Mein Musizieren auf dem Kontrabass vol 4
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II
- C. Fischer: Scale System
- F. Petracci: Simplified higher technique

Obras:

- J. S. Bach: I, II Suite para Violoncelo só.
- Varios: Wors of hungarian composers for Cb
- Unha sonata Barroca de A. Vivaldi, G.P. Telemann, G. F. Haendel, Eccles
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player
- G. Bottesini: Reverie
- Gordon Jacob: Little Concert for Double Bass.
- S. Rachmaninoff: Vocalise op 34
- W. Pichl: concerto Re
- Fr. Keyper: Romance y Rondó.
- L. E. Larsson: Concertino

Repertorio da Orquestra:

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.9 Curso: 5º de grao profesional

9.9.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.9.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché en diferentes partes do arco, Staccato, Legato, gran Legato, Martellé, Spiccato, Saltillo, Bariolaxe...
- Uso do arco en todas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación. Estudo de trinos.
- Ciclo de escalas completas.
- Estudo do pulgar e utilización en exercicios e escalas.
- Desenvolvemento da memorización de fragmentos e textos musicais.
- Estudo de cordas dobres: terceiras, sextas e oitavas, e acordes de 3 e 4 notas.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.9.3 Avaliación

- En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.
- Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.
- A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.9.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representati-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

vas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.

- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.9.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 estudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor

9.9.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de esca-las e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o diario de aula onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comporta-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

mento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.9.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.9.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.9.5 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

9.9.5.1 Procedementos de recuperación extraordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado "Mínimos esixibles" dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 20 minutos, nin superior a 30 minutos.

9.9.6 Recursos didácticos

Etudos:

- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass II.
- Storch- Hrabe 57 ETUDES
- E. Nanny: Études de Kreutzer et de Fiorillo.
- G. Bottesini: Method for double bass
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II
- C. Fischer: Scale System

Obras:

- S. Koussevitzky: Vals miniature ou Humoresque
- J. S. Bach: I, I I, III Suite para Violoncelo só.
- Unha sonata Barroca de A. Vivaldi, G.P. Telemann, G. F. Haendel, Eccles, W. de Fesch.
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player
- E. Granados: Madrigal
- J. Geissel: Concerto op. 24
- Hoffmeister: Concerto para contrabaixo nº 1
- Vivaldi: Concerto en La menor
- G. Fauré: Aprés un rêve.

Repertorio e solos da Orquestra:

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.10 Curso: 6º de grao profesional

9.10.1 Obxectivos

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.

9.10.2 Contidos

- Man dereita:
- Técnica do arco: Calidade de son, flexibilidade, soltura e correcta distribución.
- Exercicios de golpes de arco: Detaché en diferentes partes do arco, Staccato, Staccato volante, Legato, gran Legato, Martellé, Spiccato, Saltillo, Bariolaxe en dúas, tres e catro cordas.
- Uso do arco en todas as súas diferentes partes: Arco enteiro, metades, punta e talón.
- Man esquerda:
- Exercicios de velocidade e articulación.
- Estudo de trinos e mordentes.
- Estudo de harmónicos.
- Ciclo de escalas completas.
- Desenvolvemento da memoria como recurso da interpretación.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

9.10.3 Avaliación

- En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.
- Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.
- A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao largo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.10.3.1 Criterios de avaliación

- Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando das posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes da relaxación das articulacións e do corpo: Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Utilización do esforzo muscular e a respiración adecuados ás esixencias da ejecución instrumental. Con este criterio preténdese evaluar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a ejecución instrumental e o grado de relajación necesario para evitar crispaciones que conduzan a unha perda do control da ejecución.
- Dominio na ejecución de estudos e obras, sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio evalúa a capacidade de interrelacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese evaluar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Interpretación de obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de evaluar o coñecemento que o alumno posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representati-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

vas, así como o grado de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.

- Interpretación de memoria de obras do repertorio solista, de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumno posúe das obras e a súa capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostración da necesaria autonomía para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidad que permita o texto musical. Este criterio evalúa o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Demostración dunha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumno alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.
- Lectura de textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende facer constar a capacidade do alumno para desenvolverse con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
- Presentación en público dun programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese evaluar a capacidade de autocontrol e o grado de madurez da súa personalidade artística.

9.10.3.2 Mínimos esixibles

- Para a superación do curso, o alumno terá que ter realizado polo menos 6 escalas, 9 es-tudios e 3 obras do repertorio orientativo, traballadas ou pendentes de traballar, de acordo co profesor

9.10.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

- Seguindo o criterio de avaliación continua evaluase o traballo que realiza o alumno de acordo a suas capacidades, en función dos obxetivos que deben acadar o rematar o curso, para ello utilizase o cuaderno do alumno.
- Durante o curso o alumno deberá realizar polo menos dúas audicións obrigatorias, de formato e contidos propostos polo profesor, con ou sen acompañamento de piano.
- Poderanse realizar outro tipo de actividades a proposta do profesor (audicións de escalas e estudios, audicións comentadas, etc.) en función da dispoñibilidade do alumnado, e dos espazos dispoñibles.
- Avaliación empregarase o diario de aula onde quedará recollida a información e valoración do traballo diario, a actitude e o comporta-

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

mento, e a audición. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.10.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 50% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 20% da cualificación.
- Interpretar obras de contrabixo nunha audición. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Traballo diario	Actitude e Comportamento	Audición
50%	20 %	30%

9.10.4 Medidas de recuperación

- No caso de ter faltado ás clases, o alumno terá dereito a unha avaliación alternativa, que será a que o profesor considere oportuna segundo os diferentes casos, podendo ser ésta interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso.

9.10.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba extraordinaria do mes de xuño

- Nesta proba o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda ao curso en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos a interpretar.
- Os alumnos que non superen os obxectivos e os contidos do curso, poderán presentarse á convocatoria extraordinaria de xuño, na que terán que interpretar o repertorio reflectido no apartado “Mínimos esixibles” dese curso. Nesa proba quedará a criterio do profesor a interpretación total ou parcial de dito repertorio. A proba non será inferior a 25 minutos, nin superior a 40 minutos.

9.10.5 Recursos didácticos

Estudos:

- Storch- Hrabe: 57 ETUDES
- Franz Simandl: New Méthod for Double Bass II.
- E. Nanny: Vingt Études de Virtuosité
- G. Bottesini: Method for double bass
- Klaus Trumpf: Bowing techniques for the double bass I and II

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

- E. Nanny: Three Caprices for Double Bass.
- P. Hellouin: Les harmoniques a la contrabasse
- C. Fischer: Scale System

Obras:

- J. S. Bach: I, II, III Suite para Violoncelo só.
- O. Zimmerman: Solos for the Double Bass Player
- S. Koussevitzky: Chanson Triste
- M. Lajos: Extréme
- G. Bottesini: Elegia, Introducción y Gavotte.
- S. Koussevitzky: Valse Miniature op1 nº2, Chanson triste
- Unha sonata de: Attilio Ariosti, P. Nardini…
- D. Dragonetti: Concerto LA M.
- K. Dittersdorf: Concerto Mi M.

Repertorio da Orquestra e solos:

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instruccións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que *"[…]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[…]",* este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Percusión para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquelo que se estime oportuno.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

Para acceder ó primeiro curso das ensinanzas profesionais de música cumprirá superar unha proba específica de acceso. Mediante esta proba valorarase a madureza, as aptitudes e os coñecementos para cursar con aproveitamento as ensinanzas profesionais, de acordo cos obxectivos establecidos neste decreto.

A devandita proba consistirá na interpretación de tres obras pertencentes a distintos estilos, das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá unha cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

O repertorio orientativo para a proba de acceso a 1º GP será o que figura no apartado “Repertorio orientativo” de 4º GE.

12.2 Probas de acceso a outros cursos.

12.2.1 Contidos

- A proba de interpretación consistirá na interpretación de tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ao curso inmediatamente anterior ao que se opte, e das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria

12.2.2 Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.

12.2.3 Criterios de cualificación

- Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá una cualificación mínima de cinco puntos para superar as probas.

12.3 Premios Fin de Grao

Segundo consta na lexislación vixente, os departamentos didácticos establecerán os criterios valorativos para a obtención do premio de fin de grao profesional.

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
http://cmusvigo.gal

12.3.1 Contidos da proba

- Presentación por parte dos aspirantes dun programa cunha duración comprendida entre os 20 e os 40 minutos, sendo 20 minutos a duración mínima para a proba.
- Inclusión dunha serie de obras que representen, cando menos, tres estilos diferentes, quedando excluídos desta particularidade os instrumentos nos que non sexa posible.
- Interpretación de memoria dunha das obras presentadas.
- Elaboración, por parte do aspirante, e posterior entrega na secretaría do Centro (con rexistro de entrada e mediante soporte informático) das notas ao programa elaboradas por el/a mesmo/a, cando menos con tres días de antelación á celebración da proba, non recolléndose ningunha fóra de prazo sen a debida xustificación, que será atendida a criterio da Dirección do Centro. Estas notas ao programa seguirán Máximo dun folio con 3.750 caracteres en formato “DIN A4”.

12.3.2 Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Presentar un programa coherente en relación aos contidos expostos.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.

12.3.3 Criterios de cualificación

- Folla de Calibración

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	